

Històries d'escacs

Arnau Mir de Tost

El joc d'escacs islàmic d'Àger

Educachess

Edita: Balàgium Editors, SL
info@balagium.com
www.balagium.com

info@educachess.org
www.educachess.org

Patrocina: Consell Comarcal la Noguera
Institut d'Estudis Ilerdencs (Còmic)

Paeria de Balaguer (Activitats)

Col·labora: Fundació Arnau Mir de Tost

Guió: Miguel Ángel Vidal Martín
Il·lustrador: Daniel Salvador Esteve

Edició: Octubre 2023
ISBN: 978-84-17431-30-3
Dipòsit legal: L.607-2023
Disseny i maquetació còmic: Daniel Salvador Esteve
www.quematenaldisenador.es
Disseny cobertes i altra maquetació: Jordi Prió Burgués
Il·lustració coberta: Ramon Mayals Marbà

© Miguel Ángel Vidal Martín
Daniel Salvador Esteve
Ramon Mayals Marbà
Balàgium Editors, SL

Reservats tots els drets.

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa per cap mitjà sense permís de l'editor.

Presentacions

El Consell Comarcal de la Noguera sempre col·labora en projectes educatius que sumin sabers i habilitats als aprenentatges dels més joves, i que reforcin els programes de l'educació amb propostes motivadores i amenes.

Educachess és un projecte educatiu que planteja que mentre s'aprèn a jugar als escacs es potencien les capacitats cognitives, es desenvolupa un aprenentatge competencial i s'adquireix una formació integral. Es defineix com un projecte altruista i solidari, per aconseguir que els continguts siguin d'accés gratuït per a tothom gràcies a la cooperació per ampliar-los i actualitzar-los.

La publicació del còmic *Arnau Mir de Tost. El joc d'escacs islàmic d'Àger*, dins la sèrie *Històries dels Escacs*, és una d'aquestes activitats d'*Educachess*.

El còmic dona a conèixer els orígens i l'evolució dels escacs, els vincula a la història del Comtat d'Urgell amb la troballa del mil·lenari joc d'escacs d'Arnau Mir de Tost i Arsenda d'Àger, i descobreix quin ha estat el recorregut de les peces d'escacs de cristall de roca. I així, a través dels escacs, posa en valor la història i el patrimoni de la Noguera.

La col·laboració del Consell Comarcal no hi podia faltar, pel compromís amb l'educació i pel compromís amb la cultura. I tampoc l'agraïment a les persones i entitats que ajuden a fer créixer *Educachess*, especialment a l'equip d'especialistes que en són l'ànima i el motor.

Desitjo que la història que s'explica al còmic us agradi, que us ho passeu molt bé llegint-lo i fent les activitats que s'hi proposen. Són del tot recomanables!

Miquel Plensa i Martínez

President del Consell Comarcal de la Noguera

Difondre el joc d'escacs, la seva història i tot quant ha de veure amb la seva pràctica i coneixement, és sens dubte lloable i gratificant. Per tant, celebrem i recolzem aquesta publicació.

Des de la Fundació Privada Arnau Mir de Tost ens satisfà que es faci un còmic en el qual dos dels protagonistes principals siguin Arnau Mir de Tost i la seva muller Arsenda de Fluvià i les peces d'escacs que varen llegar a la Col·legiata de Sant Pere d'Àger. Es coneix bé la seva existència a través del testament d'Arsenda i de l'inventari que manà Arnau Mir de Tost el 1068, abans de peregrinar a Compostel·la, és a dir de quan es feu la deixa; i posteriorment a través d'altres dades històriques com la corresponent a l'any 1258, on en els estatuts de reforma dictats per fra Arnau d'Albalat entre les normes a seguir pels canonges d'Àger hi consta la prohibició expressa de jugar als escacs, o qualsevol altre joc de diners. Una interessant notícia que ens alerta que les peces d'escacs seguien a la Col·legiata i en us. La següent notícia històrica ja és del segle XVI i consta en un inventari de Joan Sobrino, on no hi ha registrades 46 peces d'escacs de cristall de roca servades al tresor de la Col·legiata. Segurament havien desaparegut peces i possiblement ja no estaven en ús aleshores.

La notícia següent és de 1886 quan una expedició científica del Centre Excursionista de Catalunya visità Àger i descobrí l'existència al tresor de la parroquial de Sant Vicenç de 14 peces de cristall de roca (closa la Col·legiata, tot passà a Sant Vicenç). La descoberta serví perquè es notifiqués la seva existència al bibliòfil Josep Brunet i Bellet al qual li facilità el rector d'Àger (Mossèn Mora) veure-les i dibuixar-les, publicant-ne els resultats l'any següent. Val la pena dir que el rector les baixà a Barcelona, on les va poder examinar Brunet i Bellet i endemés, a través d'un dels antiquaris més prestigiosos de la ciutat de Barcelona, oriünd d'Àger, el Sr. Fontdevila, es posaren a la venda i foren adquirides per la marquesa de Behague (París), incorporant-se a la seva col·lecció on varen romandre fins que es dispersà, a la seva mort; aleshores (abans de 1983), foren venudes en subhasta i passaren a engrossir el fons del Museu Nacional de Kuwait.

A més d'aquestes 14 peces de cristall de roca, cal fer esment de les 19 que es conserven al Museu de Lleida Diocesà i Comarcal, on foren trasllades des d'Àger, uns anys abans, arran de la creació del Museu Diocesà al nou edifici del seminari que s'inaugurà el 1892. Les peces parisenes foren exposades a Nova York el 1968 arran d'una exposició de peces d'escacs que s'hi organitzà. Finalment, com a notícia més recent, cal fer esment del robatori de les peces del Museu Nacional de Kuwait per part de Sadan Hussein quan la guerra del golf. En tot cas la seva mort i tot el desgavell feu que dites peces tornessin al comerç i que novament fossin adquirides en subhasta pel xeic de Kuwait, el gran mecenes, estant novament dipositades al museu esmentat.

Hom pot avançar que la cronologia de les peces ha variat del què es coneixia fins ara i també el seu lloc de fabricació que podria ser iranià (Bujara?), i per tant serien peces abbàssides. Són dades que deixem sobre la taula perquè se segueixi investigant sobre aquest tresor quasi únic.

Voldríem cloure la nostra presentació, posant de manifest que el joc d'escacs arribà al comtat d'Urgell en temps molt reulat. Sabem que el comte Ermengol I ja tenia un joc de cristall de roca a l'entorn de l'any mil que figura al seu testament (1007) com a regalat a l'abadia de Saint-Gilles-Du-Gard, on les peces de cristall de roca s'empraren per decorar la tapa del seu reliquiari, segons consta al Liber Santi Iacobi, al s. XII. Per tant, podem afirmar, que en dades prou reculades consten jocs d'escacs en possessió dels comtes d'Urgell i l'alta noblesa urgellenca, com Arnau Mir de Tost. El fet que apareguin al testament d'Arsenda per primera vegada els jocs que posseïen amb el seu espòs, ens pot fer pensar que ella va aprendre a jugar als escacs; una incògnita que deixem sobre la taula, amb la certesa que al comtat d'Urgell, a través dels àrabs, introductors del joc i també de les peces, es jugava als escacs ja a l'entorn de l'any mil, certament en cercles molt reduïts de l'altra noblesa, inclosa la clerecia de rang.

Francesc Fité i Llevot

President de la Fundació Arnau Mir de Tost

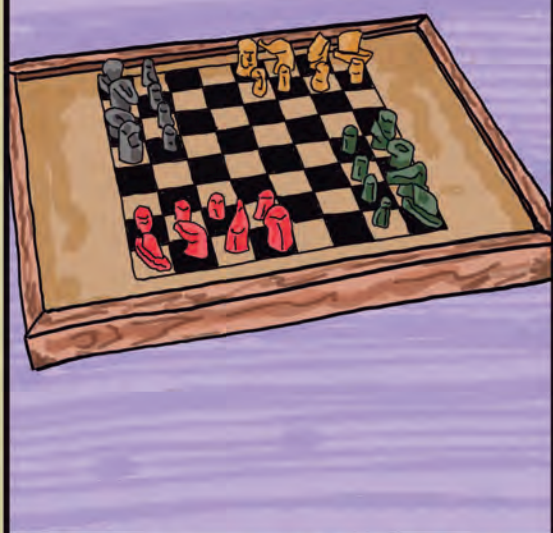
L'ORIGEN DELS ESCACS ESTÀ EN VOLTAT DE MISTERI. EN VELS ESCRITS ÀRABS APAREIXEN CARACTERÍSTIQUES ANTIGUES DEL JOC.

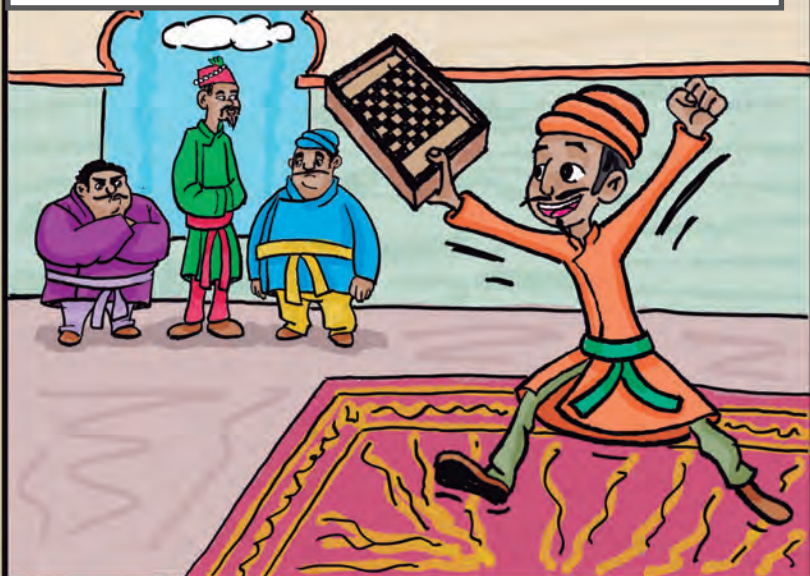
EL SEU ORIGEN ES PODRIA DATAR A L'ÍNDIA, FA UNS 1500 ANYS.

L'ANTECESSOR DELS ESCACS ES DENOMINAVA XATURANGA I DATA DEL SEGLE VI DE LA NOSTRA ERA.

AQUEST JOC REPRESENTAVA LLUITES ENTRE 4 ADVERSARIS PER ACONSEGUIR EL PODER SUPREM.

AFLUIXEU LA MOSCA!

QUAN ELS ESCACS VAN ARRIBAR A AL-ÀNDALUS, ELS JUGADORS ES REUNIEN EN CASES DE JOC I L'ESTAT RECAPTAVA EL 5% DE LES SUMES APOSTADES.

ANYS MÉS TARD, UNA AMBAIXADA ÍNDIA ES VA INTRODUIR A LA CORT DEL XA ANÁLIS-HIRWAN UNA VARIANT DEL JOC ANOMENADA XATRANG.

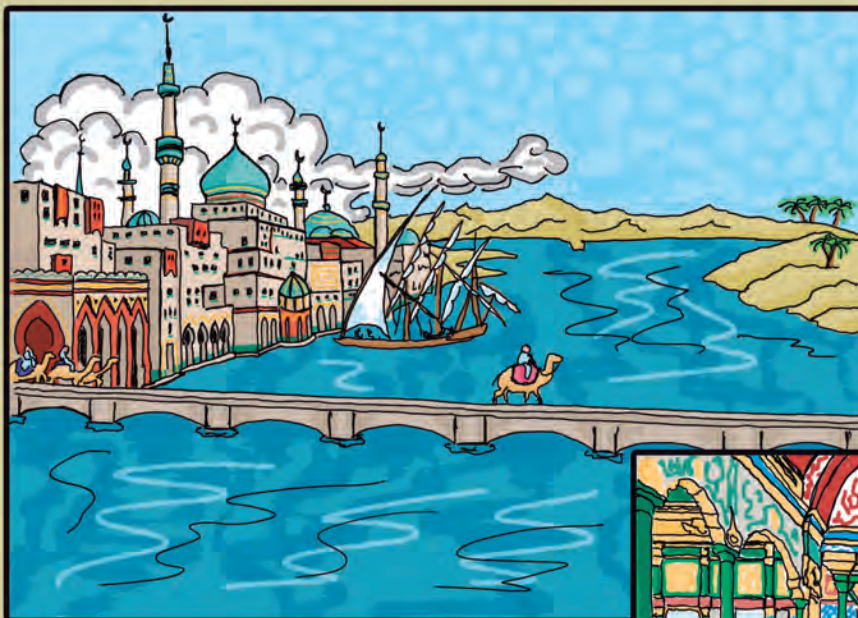
LA CONQUESTA DE PÈRSIA PELS ÀRABS VA CONDUIR AL CANVI DEL NOM DEL JOC PER SHATRANJ.

AQUESTA CONQUESTA FACILITARÀ LA PROPAGACIÓ DEL JOC PER ORIENT SEGUINT LA RUTA DE LA SEDA.

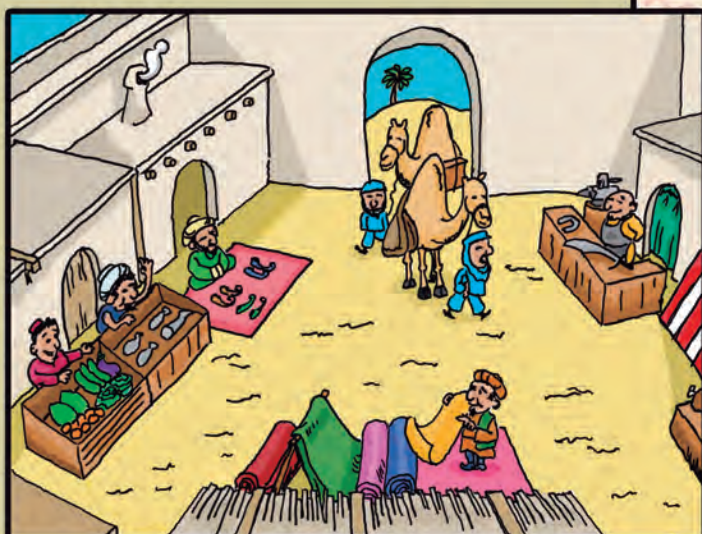

I CAP A OCCIDENT, A TRAVÉS DEL NORD D'ÀFRICA, AL-ÀNDALUS I SICÍLIA.

EL JOC DELS ESCACS D'ÀGER ÉS ORIGINARI DEL PERÍODE ABBÀSSIDA. BAGDAD, COM A CAPITAL DEL CALIFAT ABBÀSSIDA, VA SER UN DELS MÉS IMPORTANTS CENTRES DE CULTURA I DE CIÈNCIES DEL MÓN.

L'OCCIDENT MEDIEVAL QUEDA FASCINAT PER LA RIQUESA DELS PALAUS D'ORIENT.

I MITJANÇANT INTERCANVIS COMERCIALS VA ADQUIRINT UN GRAN NOMBRE D'OBJECTES ORIENTALS.

A AL-ÀNDALUS ES VAN DUR CERÀMIQUES, FLASCONS DE PERFUMS, TELES... I JOCES D'ESCACS.

EL CRISTALL DE ROCA ÉS UNA VARIANT DEL QUARS, D'ASPECTE MÉS DENS.

EN EL SEGLE VIII DC L'ISLAM ENVAEIX LA PENÍNSULA IBÈRICA.

PER TALLAR-LO UTILITZAVEN UN OLI ABRASIU I POLS DE PEDRES.

LA INVASIÓ MUSULMANA FA QUE S'INTRODUEIXIN ELS ESCACS A LA PENÍNSULA IBÈRICA, PER MITJÀ DEL MÚSIC ZIRYAB, DEIXEBLE DEL MÚSIC ISAAC AL-MAWSILI.

ZIRYAB VA FUGIR DE BAGDAD A CAUSA DE LA GELOSIA DEL SEU MESTRE.

ANY 1900. EN ALGUN LLOC AL SUD DELS PIRINEUS CATALANS.

ROSETA, VES GUARDANT LA LLENYA AL LLENYER MENTRE JO VAIG PARTINT AQUESTS TRONCS.

PARE, MENTRE AGAFAVA AIGUA EN EL RIU, UN NEN MOLT BEN VESTIT M'HA PARLAT. ES DIU MARTÍ.

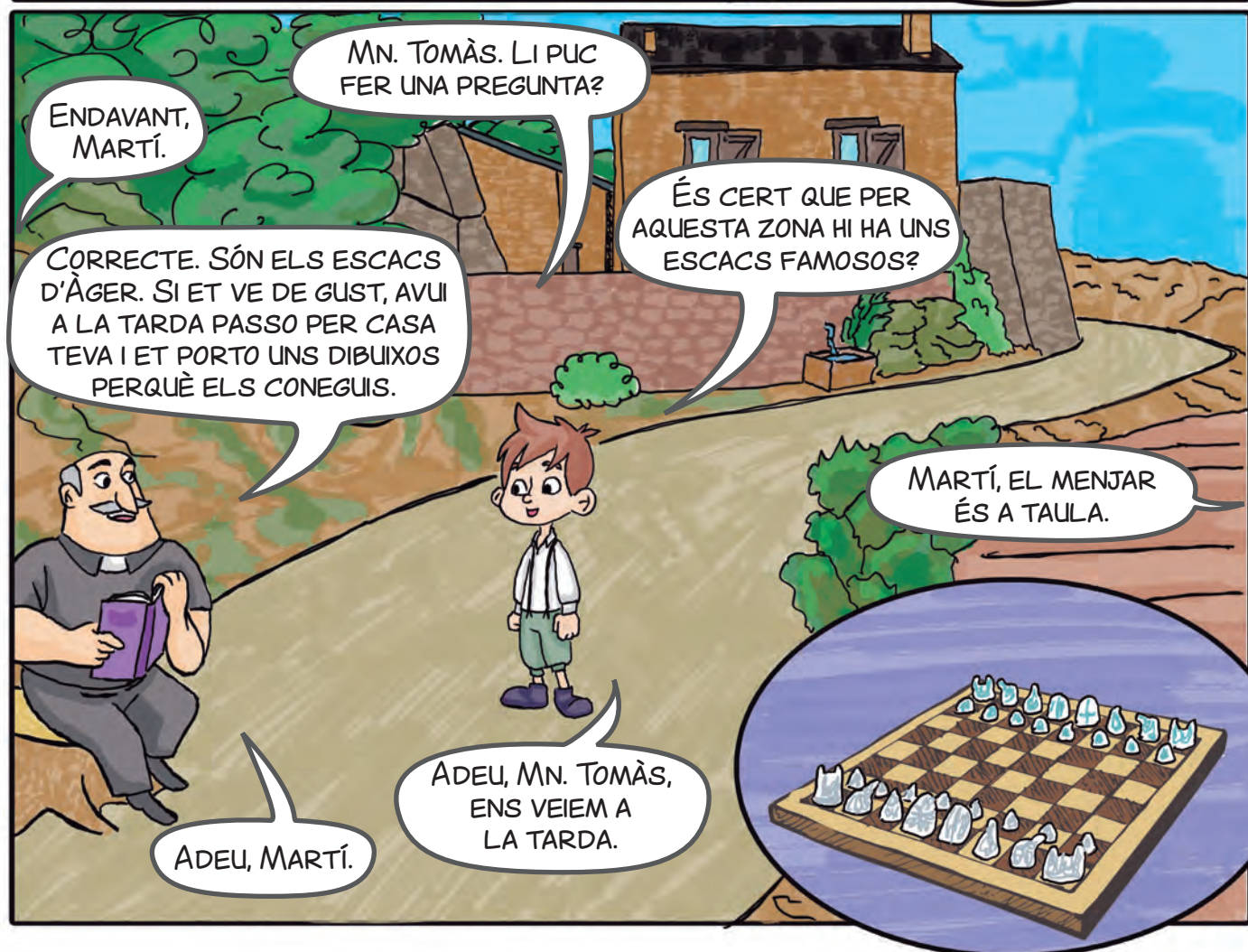

NO HO SÉ, ROSETA. POTSER ÉS EL FILL DELS SENYORS DE LA MASIA DE MÉS AMUNT.

ROSETA, NOMÉS SÉ QUE SÓN UNA FAMÍLIA MOLT IMPORTANT DE LA ZONA I QUE DEMÀ ELS HE DE PORTAR AQUEST CARRO PLE DE LLENYA.

PUJO A LA GOLFA
A LLEGIR.

NO VOLS
POSTRES?

NO, GRÀCIES.

ELS ESCACS GAIREBÉ NO VAN
CANVIAR DES QUE ES VA INTRODUIR
A LA PENÍNSULA IBÈRICA. ELS SAVIS
DE LES CORTS OCCIDENTALS VAN
ASSIMILAR TOTALMENT AQUEST JOC
ÀRAB.

COPISTES ANDALUSINS
VAN TRADUIR OBRES DE
L'ÀRAB AL LLATÍ.

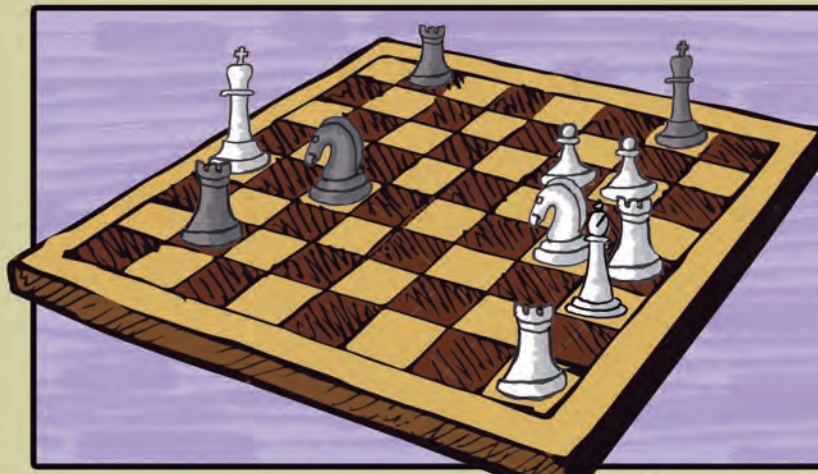

EL REI
ALFONS
X LES VA
RECOPI-
LAR EN
EL SEU
"LLIBRE
DELS
JOCES
'ESCACS,
DAUS I
TAULES".

EL MANSUBAT ERA UNA
COL·LECCIÓ DE 600
PROBLEMES D'ESCACS,
DENOMINATS MANSUBA.

EL MANSUBA ÉS UNA POSICIÓ EN
QUÈ CADA UN DELS BÀNDOLS
ESTÀ AMENATAT DE MAT, QUE
SEMBLA IRREMEIABLE.

UN DELS MANSUBA MÉS CONEGUTS ÉS EL MAT DE DILARAM, DEL SEGLE X, ATRIBUIT A AS SULI.

UN SULTÀ HAVIA PERDUT TOTA LA FORTUNA JUGANT ALS ESCACS AMB UN ALTRE SULTÀ I,

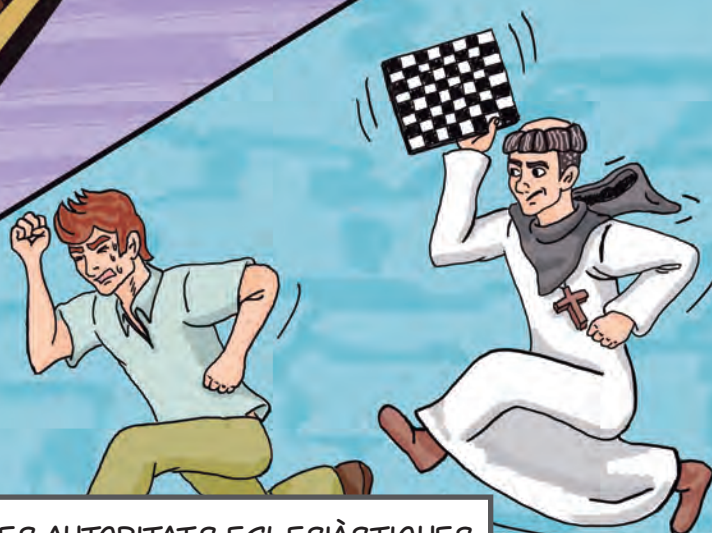
DESESPERAT, VA ACABAR APOSTANT LA SEVA ESTIMADA DILARAM.

SI PERDO ET QUEDES LA BELLA DILARAM I, SI GUANYO, RECUPERO TOTS ELS MEUS BÉNS.

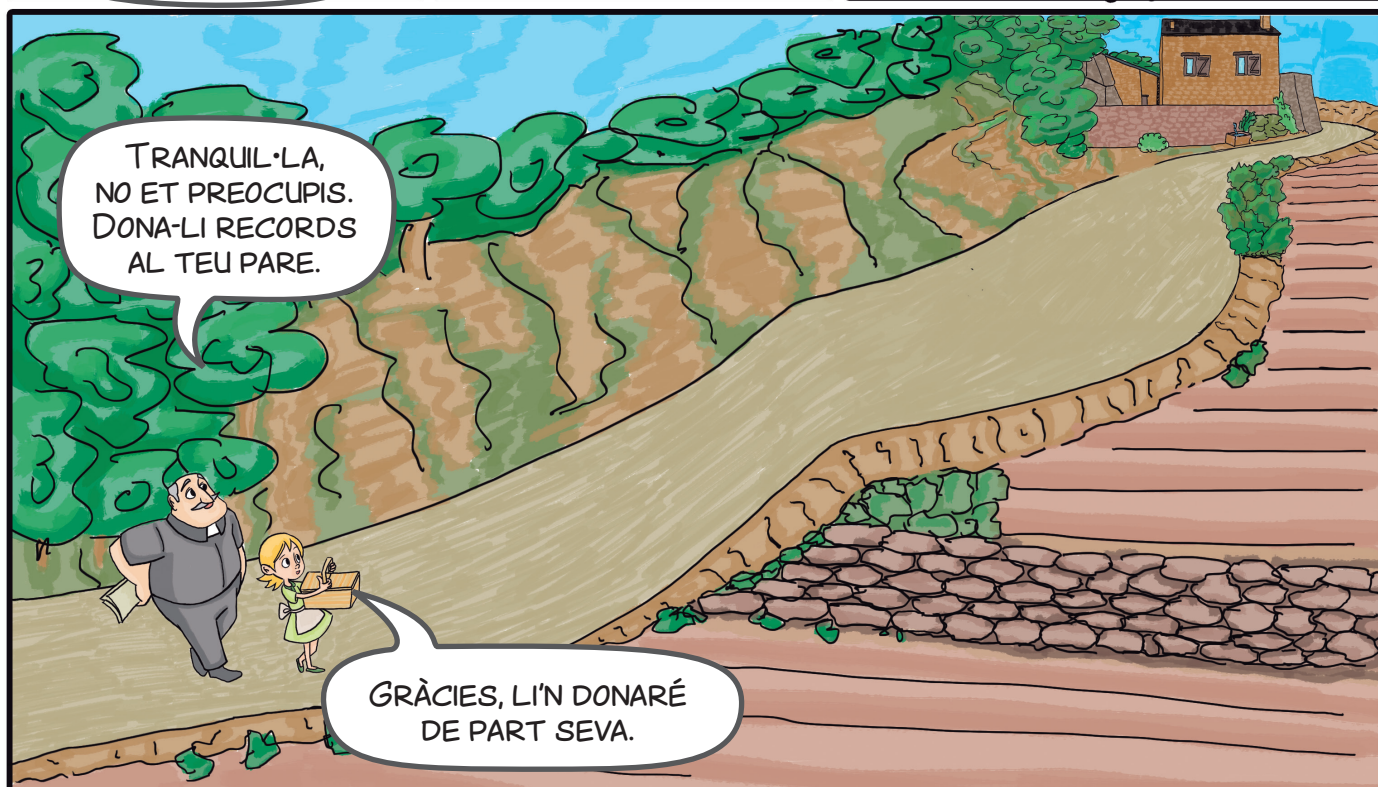

DILARAM, ANGOIXADA, LI DIU AL SULTÀ: «OH, SENYOR, SACRIFICA LES DUES TORRES, JUGA DESPRÉS EL TEU ALFIL I EL PEÓ I FES MAT AMB EL CAVALL, I SALVARÀS AIXÍ DILARAM!»

A EUROPA EL JOC VA DESPERTAR TANT D'INTERÈS QUE EN MOLTES PARTIDES S'APOSTAVA UNA GRAN QUANTITAT DE DINERS.

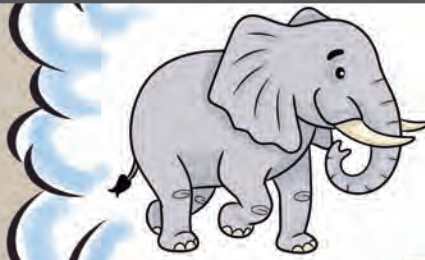
AQUESTA SITUACIÓ VA PROVOCAR QUE LES AUTORITATS ECLESIASTIQUES PERSEGUISSIN EL JOC DELS ESCACS.

L'ALFIL, O BISBE, A ORIENT ERA REPRESENTAT PER UN ELEFANT. DURANT L'EDAT MITJANA, A EUROPA, L'ELEFANT VA PASSAR A SEU UN BISBE.

AQUEST ÉS EL CAVALL. ÉS L'ÚNICA PEÇA QUE NO HA CANVIAT, NI DE FORMA NI DE MOVIMENT. EN ALGUN MOMENT ES VA REPRESENTAR AMB UN GENET MUNTAT A CAVALL.

AQUESTA ÉS LA TORRE. LA SEVA FORMA ORIGINAL ERA UN CARRO DE GUERRA. EL CARRO ERA LA PEÇA MÉS PODEROSA DEL TAULER.

EN LLATÍ ES DEIA "ROCCUS" I MÉS ENDAVANT ES VA DENOMINAR "FORTALESA".

EL PEÓ REPRESENTA LA INFANTERIA (COMBAT A PEU).

EN ELS TEXTOS DE L'EDAT MITJANA SE'LS DESCRIU COM A ARTESANS EN LLOC DE GUERRERS.

DINOU PECES ESTAN GUARDADES AL MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE LLEIDA, I LA RESTA LA VAN POSAR A LA VENDA.*

TINGUES MOLTA CURA, ROSETA, QUE PORTES OLI.

GRÀCIES! MON PARE DEU ESTAR MOLT PREOCUPAT PER MI. QUE VAGI BÉ!

ADEU, ROSETA.

ADEU, ROSETA. SALUDA EL TEU PARE DE PART MEVA.

HI HA UNA ASSOCIACIÓ D'EXCURSIONISTES CATALANS QUE CADA DIUMENGE FAN EXCURSIONS CIENTÍFIQUES I INTENTEN RECUPERAR ALGUNS MONUMENTS.

FA POC HAN ESTAT AL CONGOST DE TERRADETS, GAUDINT D'UNES PARETS DE 300 M D'ALÇADA.

CREC QUE TENEN PROGRAMAT DE VISITAR LA COVA DEL TABAC PER OBSERVAR UNES PINTURES QUE HI HA.

EM SEMBLA QUE METGE, EL SR. ELADI, HI VA A GAIREBÉ TOTES. SI VOLS, DIUMENGE DESPRÉS DE MISSA PODEM PARLAR AMB ELL I QUE T'EXPLIQUI COSES. QUÈ ET SEMBLA?

ALLÍ HI SERÉ, MN. TOMÀS.

ME N'HE D'ANAR, QUE JA ÉS UNA MICA TARD. A REVEURE, MARTÍ.

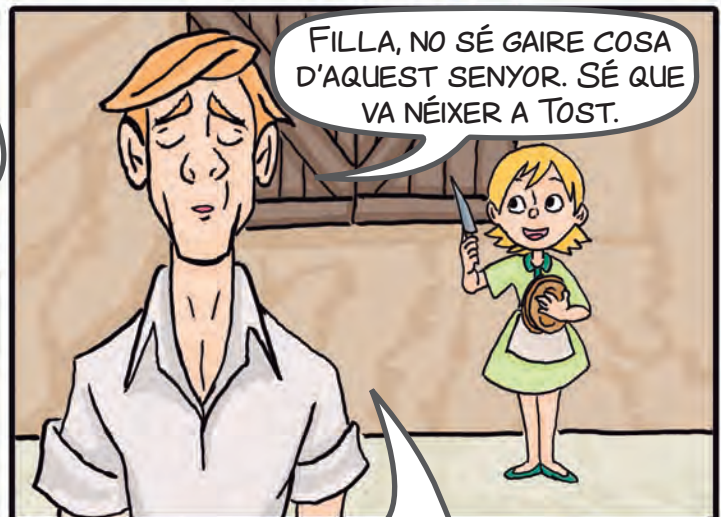
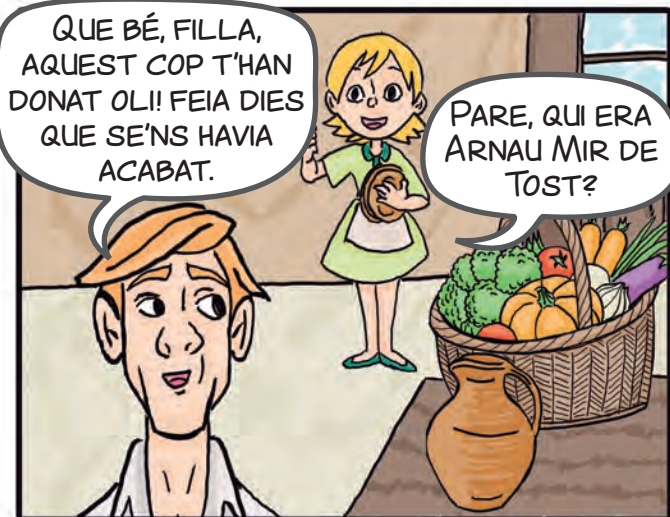
ADEU, MN. TOMÀS.

MOLTES GRÀCIES PEL CONVIT, QUIM.

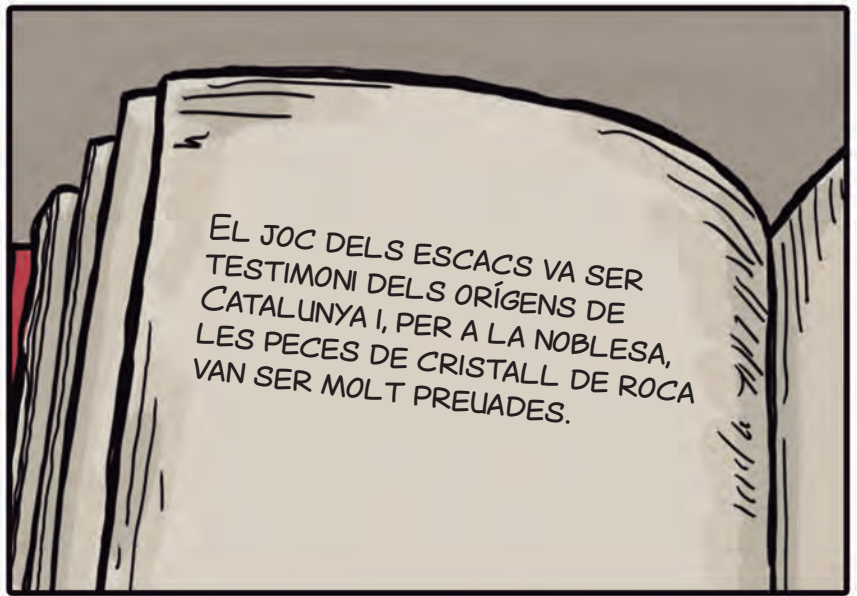
*EL 1986 ARRIBEN AL MUSEU NACIONAL DE KUWAIT UNES 15 PECES (COL·LECCIÓ AL-SABAH).

MN. TOMÀS
ENS ESTAVA
EXPLICANT
LA HISTÒRIA
DELS ESCACS
D'ÀGER.

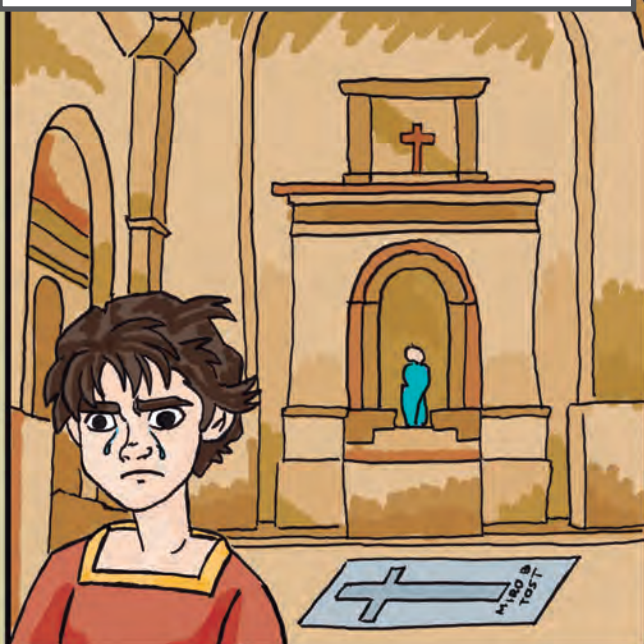
ARNAU MIR DE TOST VA SER ESSENCIAL EN LA RECONQUESTA CRISTIANA, EN LA CATALUNYA DEL SEGLE XI.

ARNAU VA NÉIXER POC DESPRÉS DE L'ANY 1000. EL SEU PARE ERA MIRÓ DE TOST I LA SEVA MARE, SANÇA.

MIRÓ DE TOST VA MORIR QUAN ARNAU ERA PETIT. ARNAU VA PODER EDUCAR-SE A LA CORT DEL COMTE D'URGELL, ERMENGOL I.

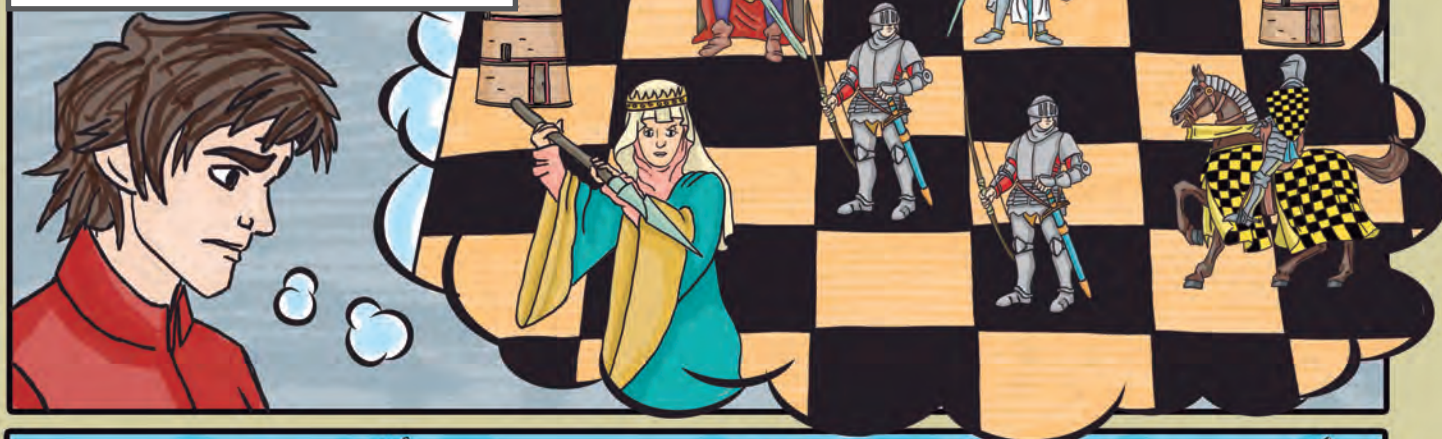

A TAULA I EN EL JOC VEURÀS QUIN CAVALLER SOC.

A L'EDAT MITJANA, S'ENSENYAVEN ELS ESCACS ALS JOVES DE LA CORT.

ARNAU JUGAVA ALS ESCACS PERQUÈ POTENCIAVEN LA PRECISIÓ I L'ESTRATÈGIA, QUE DESPRÉS APLICAVA EN LA GUERRA CONTRA ELS MUSULMANS.

QUIN ESCAC I MAT!

ARNAU VA SOBRESORTIR COM A GRAN MILITAR DELS TERRITORIS DE LLEIDA, ABILLAT AMB ESPASA FRANCA I COTA DE MALLA.

VA ENTENDRE QUE HAVIA D'APODERAR-SE DE L'HISN D'ÀGER PER A ACONSEGUIR EXPULSAR ELS MUSULMANS DEL SEU TERRITORI.

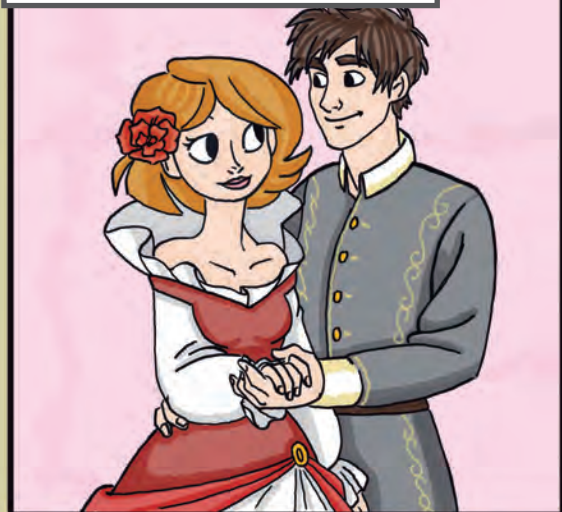

QUAN EL VA CONQUERIR, EL COMTE D'URGELL VA NOMENAR ARNAU MIR DE TOST SENYOR D'ÀGER.

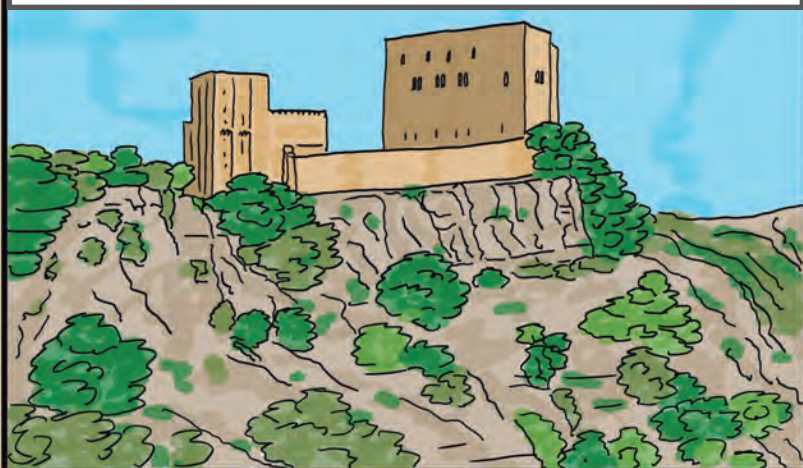
EL 1064 VA COMANDAR UN GRUP DE CRISTIANS EN LA CONQUESTA DE LA PODEROSA CIUTAT ANDALUSINA DE BARBASTRE, EN LA PRIMERA CROADA DE LA HISTÒRIA.

ENTRE 1030 I 1033 ES CASA
AMB ARSEDA DE FLUVIÀ.

EL 1033 VAN COMPRAR EL CASTELL DE LLORDÀ AL
COMTE ERMENGOL II, LA QUAL VA SER LA SEVA RESI-
DÈNCIA I BASE D'OPERACIONS MILITARS AL MONTSEC.

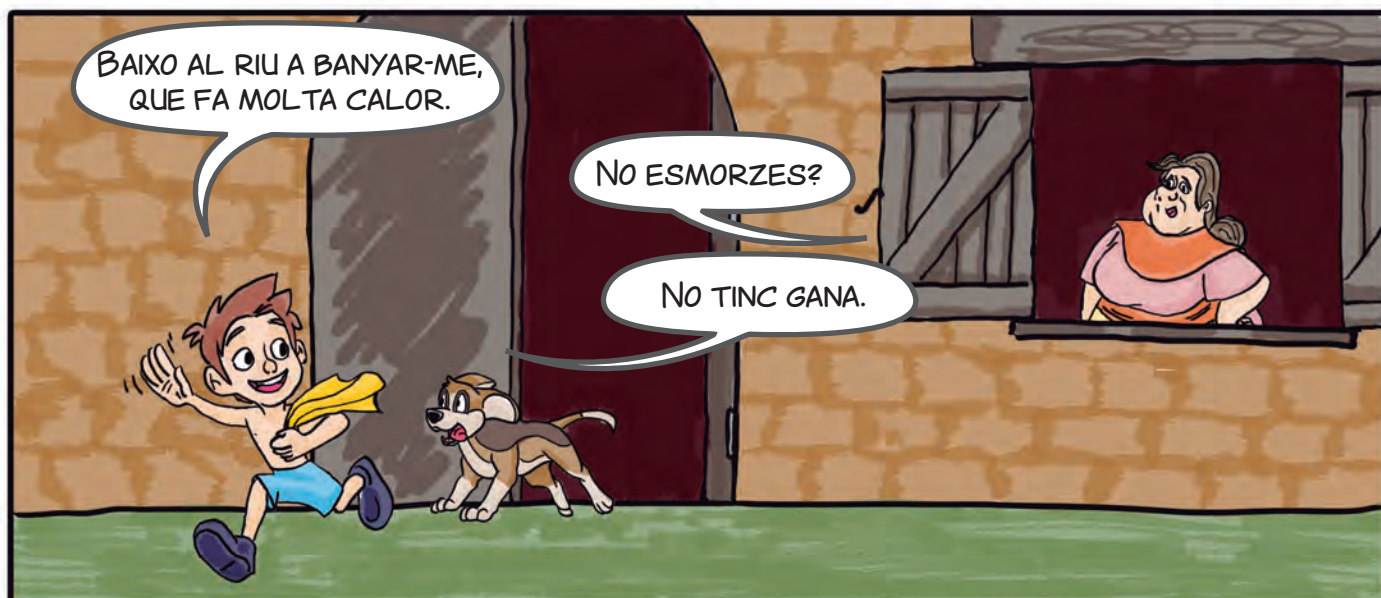
VA MANAR CONSTRUIR L'ABADIA
DE SANT PERE D'ÀGER, QUE VA
ESDEVENIR UNA DE LES MÉS
PODEROSES D'EUROPA.

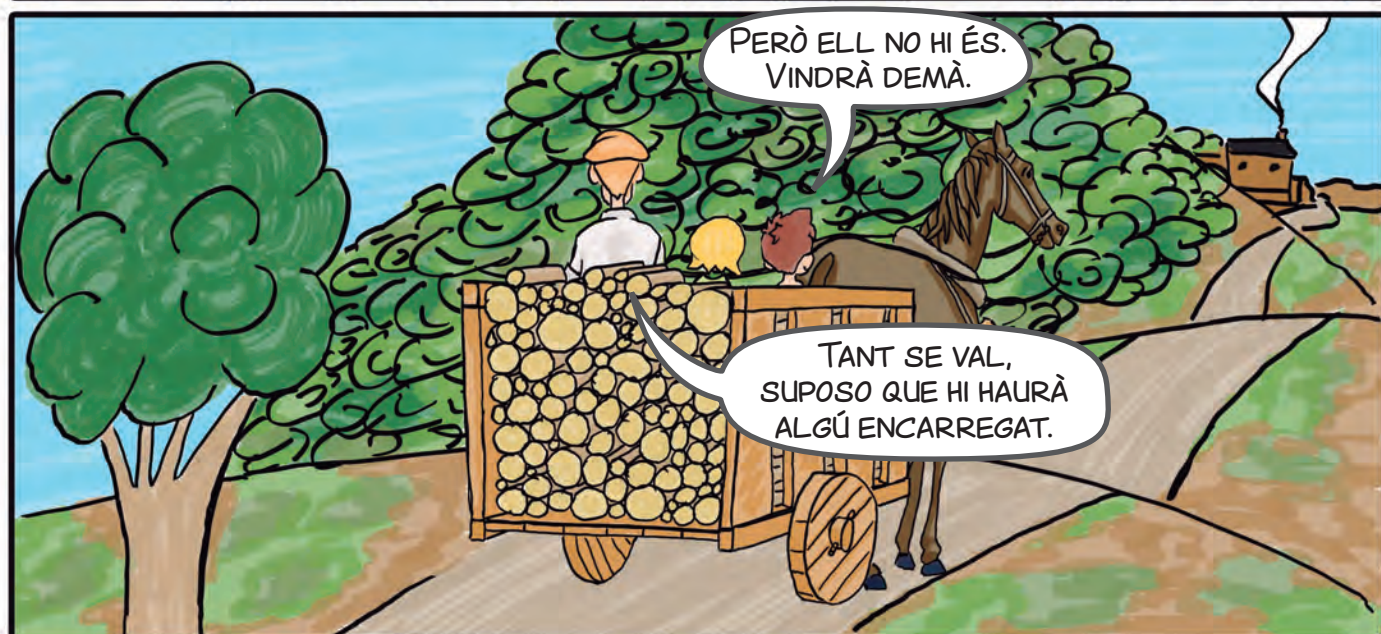
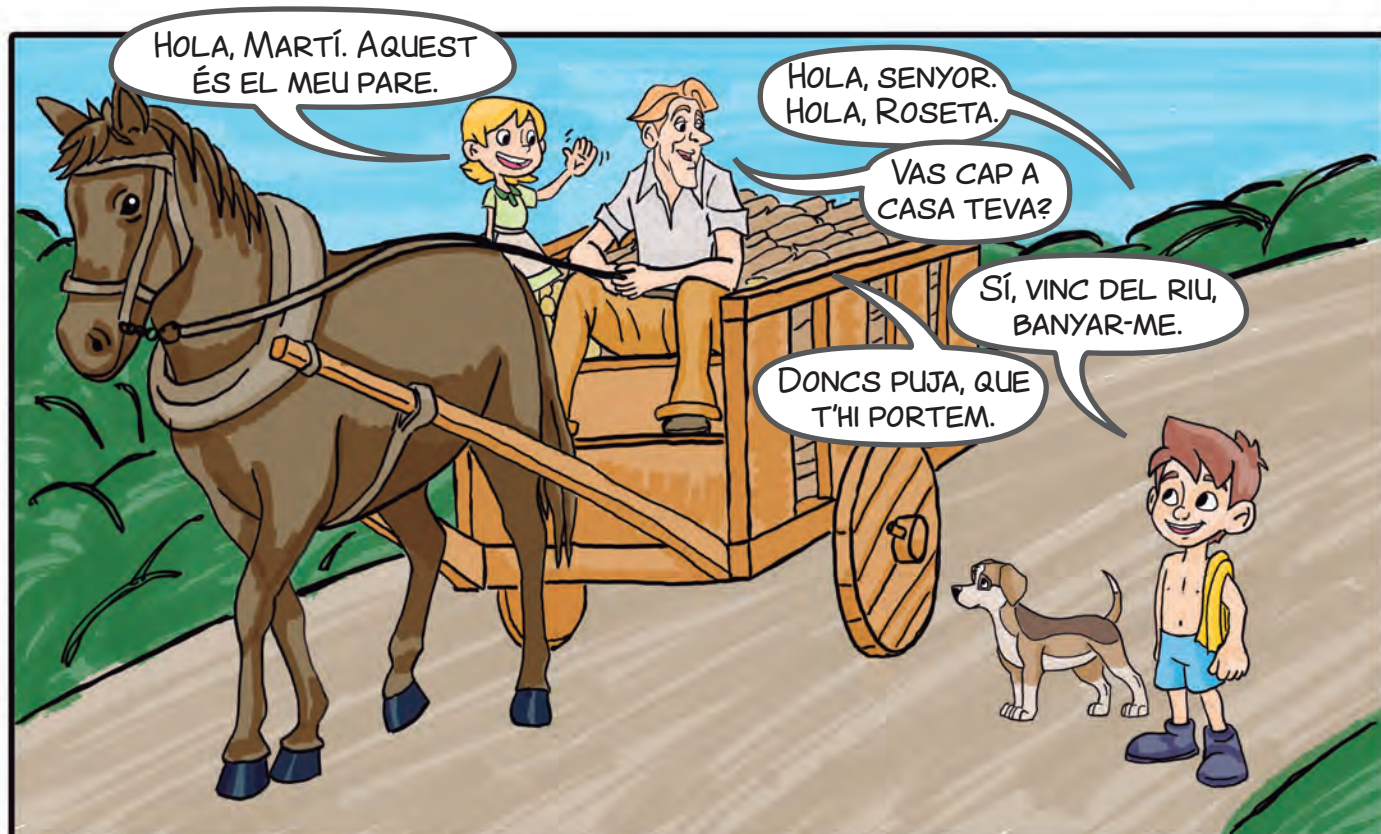

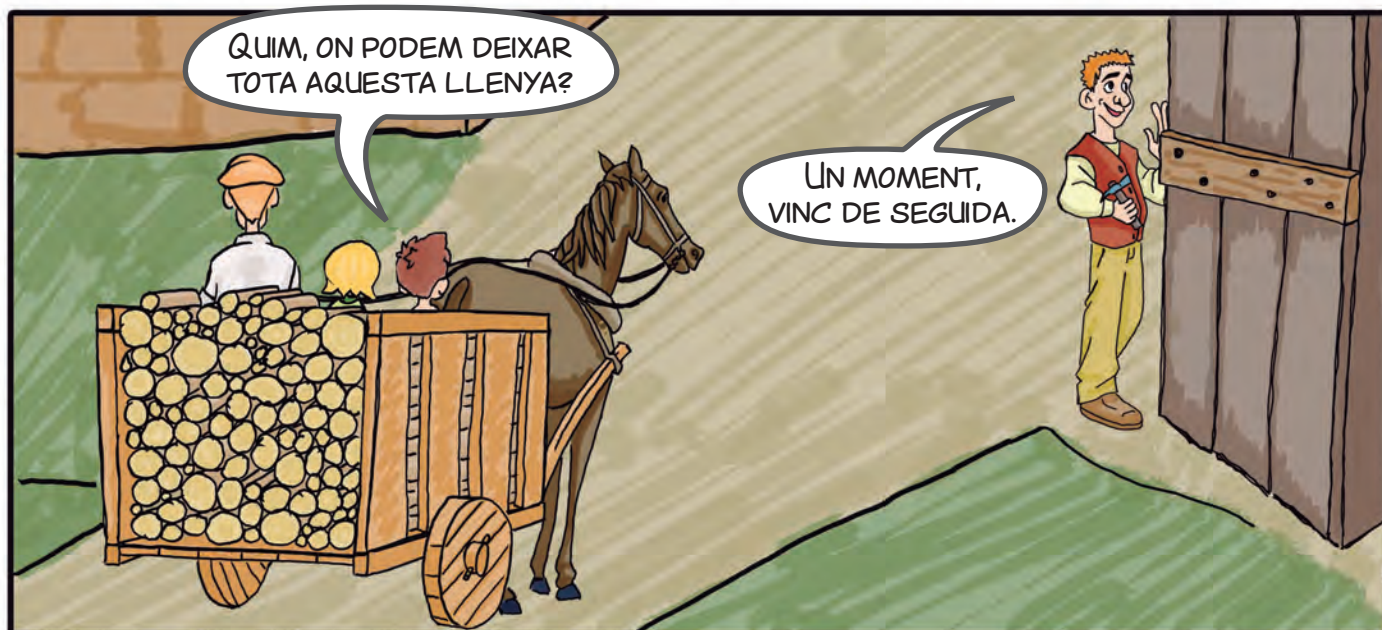
ELS SEUS DOMINIS VAN ARRIBAR A ABASTAR
30 CASTELLS I NOMBROSES POSSESSIONS
AGRÀRIES.

POC ABANS DE
MORIR, VA
PELEGRINAR A
SANTIAGO DE
COMPOSTEL·LA.

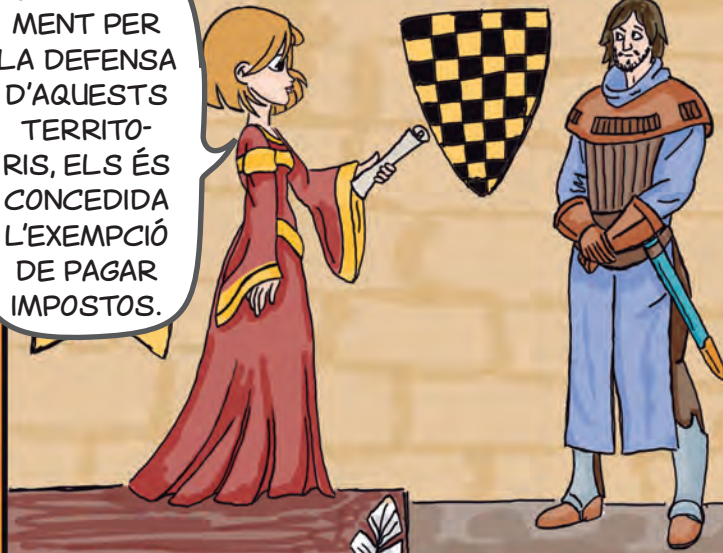
ARSENDA VA CONTRIBUÏR A LA INDEPENDÈNCIA CANÒNICA DE L'ABADIA D'ÀGER, ATORGADA PEL PAPA NICOLAU II.

ARSENDA ERA UNA DAMA NOBLE I CULTA QUE TENIA CURA DE MÚLTIPLES ASSUMPTES DURANT LES ABSÈNCIES DEL SEU ESPÒS.

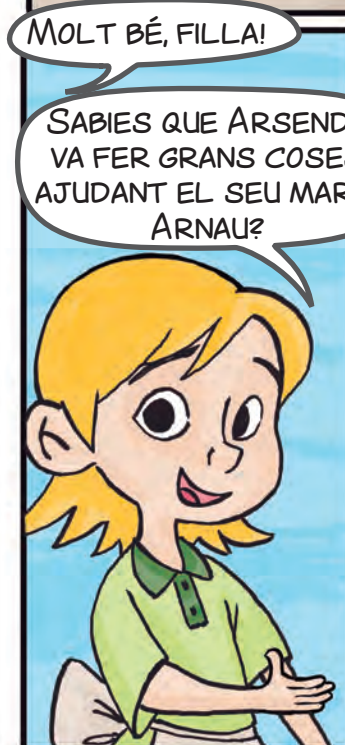
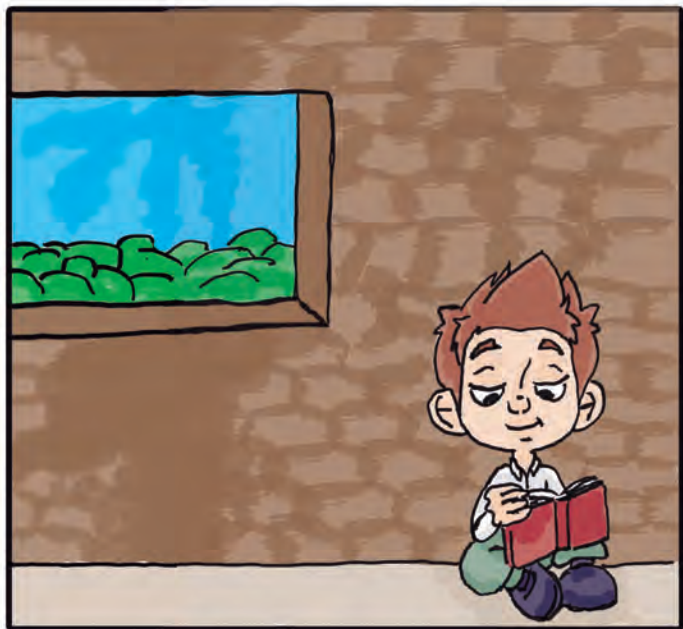
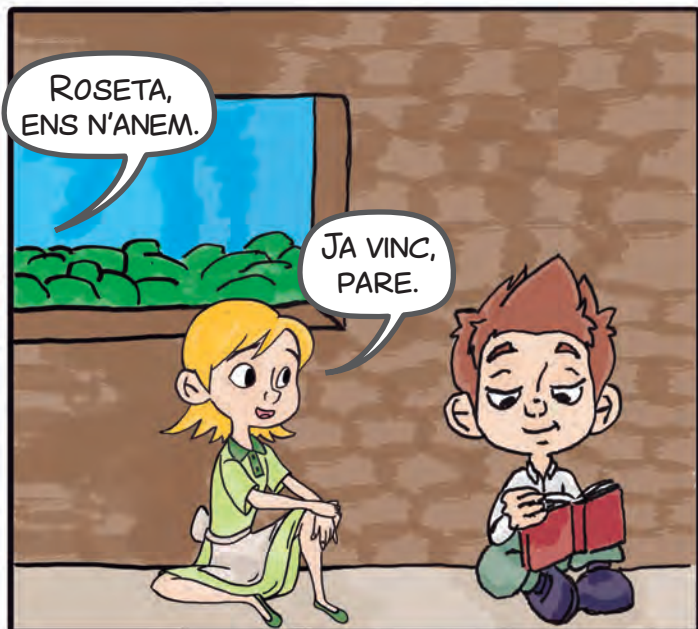
EN AGRAÏMENT PER LA DEFENSA D'AQUESTS TERRITORIES, ELS ÉS CONCEDIDA L'EXEMPCIÓ DE PAGAR IMPOSTOS.

ESCRIU CARTES DE REPOBLAMENT (SIGNADES PER AMBDÓS ESPOSOS), EN QUÈ DEMANA QUE S'HABITIN I CULTIVIN LES TERRES ARRAVATADES ALS ÀRABS.

EN EL SEU TESTAMENT DEIXA DINERS PER A CONSTRUIR HOSPITALS DE REPÒS I CURA PER ALS PELEGRINS. I TAMBÉ PONTS.

Aquests còmics s'acompanyen de diverses activitats lúdiques i educatives, relacionades amb el contingut històric o de ficció presentat. A més, s'hi poden incorporar informacions i orientacions pedagògiques.

Aquestes propostes s'agrupen en els dos documents següents en format pdf, amb la finalitat de facilitar-ne les posteriors actualitzacions i ampliacions.

Lúdiques

Sèrie de passatemps, com ara sopes de lletres, mots encreuats, activitats de relacionar, trobar diferències, exercicis de memòria...

A més, es proposen alguns reptes escacs basats en els mansuba (vocable usat pels àrabs per referir-se als problema d'escacs dels segles IX i X).

<https://bit.ly/471wAsc>

Educatives

Activitats per a treballar diferents competències, basades en els continguts de les històries dels còmics.

<https://bit.ly/3K7ZX22>

L'ús dels còmics fomenta en l'alumnat l'interès per la lectura.

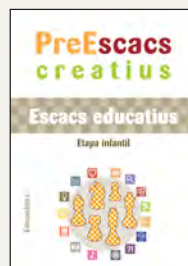
A més, aquestes propostes estan dissenyades tant per a fer-ne un ús individual com per a formar part de les activitats dels projectes d'**escacs educatius** d'*Educachess*, que es mostren a la columna de la dreta.

Una proposta gamificada o un repte que comença amb una narració situa l'alumnat en un context d'aprenentatge i el motiva a participar-hi, ja que es genera un aprenentatge basat en les experiències i les emocions.

El projecte *Educachess* facilita la implementació dels **escacs educatius** als centres escolars, des de l'etapa d'infantil, mitjançant activitats transversals que permeten treballar de manera transdisciplinària continguts curriculars, competències bàsiques, habilitats emocionals i valors.

Aquest projecte incorpora els **contes** a l'etapa infantil i els **còmics** a les següents etapes educatives, ja que els elements narratius ambienten les activitats d'escacs *educatius*.

El llibre del professor de cada projecte conté les propostes per a cadascuna de les tipologies d'activitats. Algunes d'aquestes, per a primària o secundària, s'han dissenyat a partir dels còmics de la col·lecció *Històries d'escacs*.

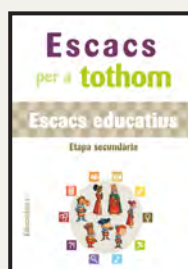
Etapa
Infantil

<https://bit.ly/44gpM8h>

Etapa
Primària

<https://bit.ly/3D3R45w>

Etapa
Secundària

<https://bit.ly/44kCbba>

Recursos narratius

Els següents recursos narratius són ideals per a ludificar propostes d'escacs educatius.

Contes La col·lecció *ContEscacs* s'inscriu en el projecte *Preescacs creatius* (etapa infantil) encara que, també, es pot utilitzar en el primer cicle de primària.

Còmics La col·lecció *Històries d'escacs* s'ha dissenyat per complementar els nous projectes d'escacs educatius: *Juga i aprèn* i *Escacs per a tothom*.

1r de primària

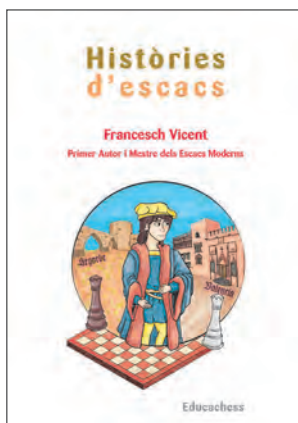
2n de primària

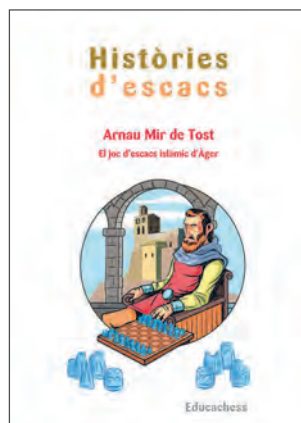
3r de primària

4t de primària

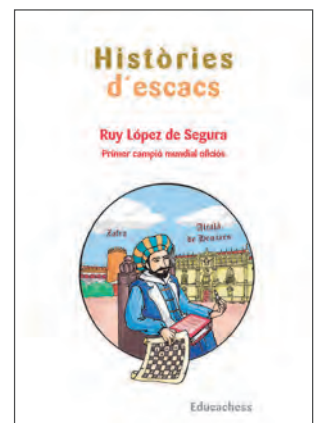
3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

Històries d'escacs

Aquesta col·lecció de còmics presenta una sèrie d'històries i llegendes escaquístiques, de biografies de campions i campiones, o de personatges relacionats amb els escacs..., que serveixen de marc narratiu per a ludificar activitats i/o projectes escaquístics.

Així mateix, cada còmic va acompanyat d'activitats multinivell i transversals, en format PDF, perquè puguin ser utilitzades en diferents etapes educatives. A més, aquests arxius descarregables es podran anar actualitzant.

Per tot això, aquests materials faciliten la implementació dels escacs educatius en les etapes de primària i secundària perquè fomenten la curiositat, estimulen la imaginació, desenvolupen la creativitat, i també treballen competències lingüístiques, emocionals i sobre valors.

Aquest dossier forma part dels recursos complementaris dels nous projectes: **Juga i aprèn** (1r cicle de primària) i **Escacs per a tothom** (1r cicle de secundària).

Arnau Mir de Tost El joc d'escacs islàmic d'Àger

Aquesta història basada en la mostra itinerant "El cavaller i els escacs. Un viatge en el temps i l'espai" va ser creada pel Museu de Lleida l'any 1996.

En aquest viatge es narren d'una manera transversal les diferents etapes viscudes pel joc d'escacs islàmic d'Àger.

En aquest dossier, a més, s'expliquen els orígens dels escacs, la seva difusió, les transformacions sofertes per les peces mitjançant el mestissatge cultural i la seva evolució al llarg de la història; des de l'Índia, a través de l'Islam medieval fins arribar a la vall d'Àger, i finalment, la seva exhibició en el Museu de Lleida.

